

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

«18» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ПЕДАГОГІКИ

Галузь знань А Освіта

Спеціальність – А1 «Освітні науки»

Освітньо-наукова програма: «Освітні, педагогічні науки»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: професор кафедри педагогіки Мірошніченко В.І., д-р пед. н.,
професор.

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Актуальні проблеми військової педагогіки». Навчальна дисципліна є вибірковою. Дисципліна сприяє розумінню особливостей і тенденцій розвитку військової педагогіки, надання аспірантам цілісної системи знань про основи процесу навчання у вищій військовій школі, особливості професійної підготовки майбутніх офіцерів та шляхи її вдосконалення, управління освітнім процесом вищого військового навчального закладу, особливості організації методичної роботи; розвиток умінь аналізувати нормативні документи, які реалізують зміст освіти у вищій військовій школі, особливості організації виховної роботи у вищому військовому навчальному закладі.

Розкриваються питання трансформацій військової освіти в сучасних умовах, формування військового лідерства, наукової та інноваційної діяльності вищих військових навчальних закладів тощо.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь			
Освітній ступінь	доктор філософії		
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки		
Освітньо-наукова програма	Освітні, педагогічні науки		
Характеристика навчальної дисципліни			
Вид	вибіркова		
Загальна кількість годин	120		
Кількість кредитів ECTS	3		
Кількість змістових модулів	2		
Курсовий проект (робота)	Не передбачено		
Форма контролю	Залік		
Показник навчальної дисципліни для денної, заочної та вечірньої форми навчання			
	денна форма навчання	вечірня форма навчання	заочна форма навчання
Курс підготовки (курс)	1	1	2
Семестр	2	2	2
Лекційні заняття	15	15	8
Практичні, семінарські заняття	15	15	8
Лабораторні заняття			
Самостійна робота	60	60	74
Індивідуальні завдання			
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2	2	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Актуальні проблеми військової педагогіки» є надання аспірантам цілісної системи педагогічних знань, умінь і навичок з актуальних проблем військової педагогіки, які необхідні у професійній діяльності офіцера зі ступенем вищої освіти доктор філософії; розвиток в аспірантів здатності успішно застосовувати набуті знання та уміння у повсякденній та професійній практиці при розв'язанні педагогічних ситуацій в освітньому процесі, розвиток в аспірантів здатності до самоосвіти та саморозвитку.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни (за їх наявності): педагогіка та управління закладами освіти, методика дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність генерувати ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації із навчальних та наукових джерел державною та іноземними мовами.

ЗК06. Здатність критично осмислювати події та явища наукового життя для формування власної світоглядної позиції.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК01. Здатність здійснювати освітню і науково-дослідницьку, управлінську діяльність на основі гуманістичного світогляду і глибокого проникнення в суть педагогічних процесів і явищ із використанням широкого кола наукових джерел.

СК03. Здатність виявляти й інтерпретувати актуальні проблеми аграрної освіти і педагогіки, пропонувати оптимальні шляхи їх вирішення, генерувати нові ідеї.

СК05. Здатність системно аналізувати теорію педагогіки в історичній ретроспективі, творчо впроваджувати її в сучасну освітню й наукову практику.

СК06. Здатність застосовувати сучасні досягнення в освіті та до цілісного розуміння основних тенденцій та закономірностей екологічного виховання, біономічних процесів, педагогічного процесу на різних етапах історичного розвитку педагогіки, аналізувати та порівнювати педагогічні проблеми, дотримуючись принципу зв'язку теорії з практикою.

СК09. Здатність до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення педагогічних процесів.

Програмні результати навчання:

ПРН04. Оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії екологічного виховання, новітні підходи до педагогічних досліджень та функціонування біономічних процесів; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та творче застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, уміннями робити висновки.

ПРН08. Користуватися законодавчою базою, що регламентує роботу закладу освіти (наукової установи); визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтовувати необхідність внесення запланованих змін у наукову роботу та освітню діяльність; впроваджувати інноваційні прийоми в освітньому процесі аграрних закладів вищої освіти з метою мотивації здобувачів.

ПРН12. Дотримуватися основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір у морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності; знати культурні відмінності міжетнічного спілкування, наукової специфіки; дотримуватися наукової професійної мови, усної і письмової комунікації.

ПРН14. Володіти формами, методами і засобами аналізу діяльності науково-педагогічних працівників; застосовувати індивідуальні і групові прийоми прийняття оптимальних рішень щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, а також менеджментом закладів вищої освіти з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду, демонструвати лідерські якості, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях на засадах наукової етики і академічної доброчесності у науковому дослідженні та їх поширення і впровадження в освітню практику.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна та вечірня форми				заочна форма			
	усьо го	у тому числі			усьо го	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Модуль 1. Теоретичні основи військової педагогіки								
Тема 1. Концептуальні засади військової педагогіки	8	1	1	6	10	1	1	8
Тема 2. Наукові основи процесу військового навчання та виховання	11	2	2	7	10	1	1	8
Тема 3. Зміст освіти у вищій військовій школі	11	2	2	7	10	1	1	8
Разом за модулем 1	30	5	5	20	30	3	3	24
Модуль 2. Сучасні технології навчання та виховання військовослужбовців								
Тема 4. Основи андрагогіки у військовій освіті	10	2	2	6	10	1	1	8

Тема 5. Теоретичні основи військового виховання	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 6. Методичні основи військового виховання	10	2	2	6	10	1	1	8
Разом за модулем 2	30	6	6	18	30	3	3	24
Модуль 3. Військова педагогіка про формування особистості військовослужбовця								
Тема 7. Військове освітнє середовище	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 8. Формування особистості військовослужбовця	15	2	2	11	15	1	1	13
Разом за модулем 3.	30	4	4	22	30	2	2	26
Усього годин	90	15	15	60	90	8	8	74

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання військової педагогіки	1
2	Теоретичні засади організації військово- педагогічного процесу	2
3	Тенденції розвитку військової педагогіки	2
4	Основи андрагогіки у військовій освіті	2
5	Нормативне врегулювання виховної роботи	2
6	Методика військового виховання	2
7	Поняття військового освітнього середовища	2
8	Військове освітнє середовище як чинник формування особистості.	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення та розвиток військової педагогіки: сторінки історії та сучасність	1
2	Основні поняття, принципи військового навчання та виховання	2
3	Організація самостійної роботи військовослужбовців у процесі навчання	2
4	Принципи андрагогіки в навчанні різних категорій військовослужбовців	2
5	Поняття теорії військового виховання	2
6	Методи та технології виховання військовослужбовців	2
7	Особливості комунікативної поведінки у військовому освітньому середовищі	2
8	Формування особистості військовослужбовця: технології та перспективи	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Генеza військово-педагогічної думки в Україні	6
2	Особливості військового навчання та виховання	7
3	Особливості реформування системи вищої військової освіти	7
4	Андрагогічні аспекти підготовки військових кадрів	6
5	Принципи виховання військовослужбовців як системи педагогічних вимог	6
6	Морально-психологічне забезпечення в контексті військової педагогіки	6
7	Поняття та характеристики військового колективу	11
8	Лідерство у контексті військової педагогіки	11

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- методи проблемного навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- робота в парах, у групах;
- мозковий штурм;
- метод гейміфікованого навчання;
- лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда;
- ілюстрування, демонстрування;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- порівняння.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи військової педагогіки		

Практична робота 1. Становлення та розвиток військової педагогіки: сторінки історії та сучасність.	ПРН04, ПРН08, ПРН12, ПРН14. Оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії екологічного виховання, новітні підходи до педагогічних досліджень та функціонування біономічних процесів; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та творче застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, уміннями робити висновки. Користуватися законодавчою базою, що регламентує роботу закладу освіти (наукової установи); визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтовувати необхідність внесення запланованих змін у наукову роботу та освітню діяльність; впроваджувати інноваційні прийоми в освітньому процесі аграрних закладів вищої освіти з метою мотивації здобувачів. Дотримуватися основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір у морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності; знати культурні відмінності міжетнічного спілкування, наукової специфіки; дотримуватися наукової професійної мови, усної і письмової комунікації. Володіти формами, методами і засобами аналізу діяльності науково-педагогічних працівників; застосовувати індивідуальні і групові прийоми прийняття оптимальних рішень щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, а також менеджментом закладів вищої освіти з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду, демонструвати лідерські якості, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях на засадах	10
Самостійна робота 1. Генеза військово-педагогічної думки в Україні .		12
Практична робота 2. Основні поняття, принципи військового навчання та виховання		12
Самостійна робота 2. Особливості військового навчання та виховання		12
Практична робота 3. Організація самостійної роботи військовослужбовців у процесі навчання.		12
Самостійна робота 3. Особливості реформування системи вищої військової освіти		12
Модульна контрольна робота 1		30

	наукової етики і академічної доброчесності у науковому дослідженні та їх поширення і впровадження в освітню практику.	
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Сучасні технології навчання та виховання військовослужбовців		
Практична робота 4. Принципи андрагогіки в навчанні різних категорій військовослужбовців	ПРН04, ПРН08, ПРН12, ПРН14. Оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії екологічного виховання, новітні підходи до педагогічних досліджень та функціонування біономічних процесів; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та творче застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, уміннями робити висновки. Користуватися законодавчою базою, що регламентує роботу закладу освіти (наукової установи); визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтовувати необхідність внесення запланованих змін у наукову роботу та освітню діяльність; впроваджувати інноваційні прийоми в освітньому процесі аграрних закладів вищої освіти з метою мотивації здобувачів. Дотримуватися основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір у морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності; знати культурні відмінності міжетнічного спілкування, наукової специфіки; дотримуватися наукової професійної мови, усної і письмової комунікації. Володіти формами, методами і засобами аналізу діяльності науково-педагогічних працівників; застосовувати індивідуальні і групові прийоми прийняття оптимальних рішень щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, а	10
Самостійна робота 4. Андрагогічні аспекти підготовки військових кадрів		12
Практична робота 5. Поняття теорії військового виховання		12
Самостійна робота 5. Принципи виховання військовослужбовців як системи педагогічних вимог		12
Практична робота 6. Методи та технології виховання військовослужбовців		12
Самостійна робота 6. Морально-психологічне забезпечення в контексті військової педагогіки		12
Модульна контрольна робота 2		30

	також менеджментом закладів вищої освіти з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду, демонструвати лідерські якості, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях на засадах наукової етики і академічної доброчесності у науковому дослідженні та їх поширення і впровадження в освітню практику.	
Разом за модулем 2		100
Модуль 3. Військова педагогіка про формування особистості військовослужбовця		
Практична робота 7. Особливості комунікативної поведінки у військовому освітньому середовищі	ПРН04, ПРН08, ПРН12, ПРН14. Оперувати різними методами і засобами дослідницької діяльності педагога; аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії екологічного виховання, новітні підходи до педагогічних досліджень та функціонування біономічних процесів; володіти способами збору, систематизації та обробки інформації, інтерпретації отриманих результатів, вивчення та творче застосування педагогічної спадщини і досвіду роботи педагогів-новаторів, уміньми робити висновки. Користуватися законодавчою базою, що регламентує роботу закладу освіти (наукової установи); визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтовувати необхідність внесення запланованих змін у наукову роботу та освітню діяльність; впроваджувати інноваційні прийоми в освітньому процесі аграрних закладів вищої освіти з метою мотивації здобувачів. Дотримуватися основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір у морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності; знати культурні відмінності міжетнічного спілкування, наукової специфіки; дотримуватися наукової професійної мови, усної і письмової комунікації. Володіти формами, методами і	20
Самостійна робота 7. Поняття та характеристики військового колективу		15
Практична робота 8. Формування особистості військовослужбовця: технології та перспективи		20
Самостійна робота 8. Лідерство у контексті військової педагогіки		15
Модульна контрольна робота 3.		30

	засобами аналізу діяльності науково-педагогічних працівників; застосовувати індивідуальні і групові прийоми прийняття оптимальних рішень щодо організації та управління колективною творчою діяльністю, а також менеджментом закладів вищої освіти з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду, демонструвати лідерські якості, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях на засадах наукової етики і академічної доброчесності у науковому дослідженні та їх поширення і впровадження в освітню практику.	
Разом за модулем 3		100
Навчальна робота	(M1 + M2+ M3)/3*0,7 ≤ 70	
Залік, екзамен	30	
Разом за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедалайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=150>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;

– методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Мірошніченко В.І., Дияк В.В., Тушко К.Ю. Актуальні проблеми педагогіки вищої військової освіти : навчально-методичний посібник. Хмельницький, 2023. 312 с.

2. Замотаєва Н. В. 3-26 Військова педагогіка: історія, теорія, практика : навч. посіб. / Н. В. Замотаєва. – Київ : Альфа Реклама, 2021. – 364 с.

<https://nuou.org.ua/assets/files/kvp/kvp-np-zamotaieva.pdf>

3. Плахута В.В. Теорія військового навчання і виховання: предмет і завдання: навчально-методичний посібник. Черкаси: ЧОПОПП ЧОР, 2024. 72с.

Допоміжні

1. Положення про вищі військові навчальні заклади. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2021-п#Text>.

2. Рябовол, Л. (2025). КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ПЕДАГОГІКИ. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (220), 94-100. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-220-94-100>

3. Глушков А. В. Педагогіка (в тому числі військове навчання та виховання): конспект лекцій. Одеса : Одеський державний екологічний університет, 2022. 76 с. <https://surl.li/sdbmvq>

4. Доктрина військового лідерства у Збройних Силах України. URL: <http://surl.li/qzzgh>

5. Олійник Л. Концептуальні засади управління якістю навчальної діяльності магістрантів військово-соціального управління в умовах університетської освіти. *Військова освіта*. 2021. Вип. 1 (43). С. 203-211. <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2021-01/203-211>

6. Програма удосконалення військової освіти – Інструмент реформ у сфері військової освіти. Ukraine to NATO. URL: <https://surli.cc/pqbzsc>

7. Про трансформацію системи військової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України; Концепція від 15.12.1997 No 1410 (назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ No 1490 від 30.12.2022). URL: <http://surl.li/euabm>

8. Мірошніченко В.І., Галімов А.В. Методика патріотичного виховання майбутніх офіцерів в освітньому процесі ЗВО у контексті морально-психологічного забезпечення. *Журнал «Наукові інновації та передові*

технології» (Серія «Педагогіка»). № 3 (43) 2025. С. 1288–1298. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)-1288-1298](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1288-1298)
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/issue/view/333>

9. Галімов А., Мірошніченко В., Морозов С., Башнянін О. Психолого-педагогічні передумови підвищення якості освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України* Серія: Педагогічні науки. No 4(39) 2024. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v39i4>
<https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1644/1687>

10. Маланчій М.О., Мірошніченко В.І., Башнянін О.В., Педагогічні умови формування професійно-етичної культури майбутніх офіцерів в освітньому середовищі ЗВО. *Журнал «Актуальні питання у сучасній науці»* (Серія «Педагогіка»). № 3(33). 2025. С. 852 –861.
[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3\(33\)-852-861](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-3(33)-852-861)

11. Мірошніченко В. І., Аніщенко В.О. Застосування колаборативного навчання у формуванні ціннісного світогляду бакалаврів у вищому військовому навчальному закладі. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки.* 2025. № 2(15). С. 99–113.
<https://dspace.pau.edu.ua/handle/123456789/844>

12. Мірошніченко А.А., Мірошніченко В.І., Галімов А.В. Формування громадянської компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників засобами неформальної освіти. *Суспільство та національні інтереси.* 2025. № 8 (16). С. 203–211. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-8\(16\)-203-211](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-8(16)-203-211)

13. Мірошніченко В.І. Підготовка майбутніх офіцерів до патріотичного виховання молоді на засадах синергетичного підходу. *Суспільство та національні інтереси.* (Серія «Педагогіка»). *Журнал.* 2024. № 4(4) 2024. С. 557 – 567. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4\(4\)-557-567](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4(4)-557-567)

14. Мірошніченко В., Петраш А. Використання проєктних технологій у формуванні професійно-етичної культури майбутніх офіцерів. *Наука і техніка сьогодні.* 2025. № 13 (54). С. 1364–1376. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-13\(54\)-1364-1376](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-13(54)-1364-1376)

15. Мірошніченко В.І., Дзюба П.М. Методика підготовки з радіаційного, хімічного, біологічного захисту здобувачів освіти в контексті «базової загальновійськової підготовки». *Перспективи та інновації науки.* 2025. № 12(58). С. 1215-1223. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12\(58\)-1215-1223](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12(58)-1215-1223)